

Απόστολος Πιερρής

ΠΑΤΡΑ: ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΩΡΑ ΜΗΔΕΝ

Η Πάτρα ευρίσκεται σε πολιτιστικό ναδίρ. Από όλο το φάσμα του πολιτισμού σε πνεύμα και τέχνες, δύο μόνο δράσεις ξεχωρίζουν με απόλυτα κριτήρια σε Λόγο και Τέχνη. Η μία είναι στην κλασσική μουσική με την Ορχήστρα Δωματίου. Και αυτό οφείλεται σε μια συγκυρία που άρπαξε ένας Δήμαρχος με ένα συνεργάτη του.

Το «Διεθνές» Φεστιβάλ είναι ένα ανέκδοτο αντίφασης. Θλίψη και οργή προκαλεί ότι η πόλη έχασε μια ευκαιρία μοναδική με την «Πολιτιστική Πρωτεύουσα». Η πολιτιστική ζωή είναι μιας τριτοκοσμικής επαρχιακής πόλης. Τα κριτήρια στο πνεύμα και την τέχνη των διαδρομιστών της τοπικής πολιτικής εξουσίας και το αλληλολιβάνισμα των διαφόρων «φιλο-ένα» και «φιλο-άλλο» καθορίζουν το πολιτιστικό γίνεσθαι της ταλαίπωρης Πάτρας. Αιτία του χαμηλού επιπέδου είναι το χαμηλό ανάστημα των υπευθύνων. Κονταίνουν τα πάντα στο μέτρο τους. Και όπως γίνεται πάντα στην Ελλάδα, ρίχνουν το φταίξιμο στους πολλούς, στην κοινωνία: οι Πατρινοί, λένε, δεν θέλουν υψηλή ποιότητα. Και δα το ξέρουμε πόσο αυτοί οι λίγοι και «καλλιεργημένοι» την έχουν ανάγκη! Φανταστείτε τους να ακούνε την Τέχνη της Φούγκας του Bach ή τα τελευταία Κουαρτέτα του Beethoven! Ή μια ωδή του Πίνδαρου!

Προφασίζονται όμως ότι ακολουθούν τις επιθυμίες του «μέσου Πατρινού».

Ο μέσος όρος είναι μια στατιστική έννοια που δίνει ένα χρήσιμο εργαλείο ανάλυσης. Σε μια μεταβλητή με κάποιο πεδίο μεταβολής και μια ορισμένη διασπορά τιμών σε αυτό το πεδίο, θέλεις να ξέρεις την τιμή εκείνη του μεγέθους γύρω από την οποία η διασπορά είναι συμμετρική. Που το βάρος δηλαδή των τιμών πάνω και κάτω από αυτήν την τιμή είναι το ίδιο. Αυτή είναι η ουσία του μέσου όρου.

Φυσικά δεν φθάνει ο μέσος όρος για να έχεις μια καλή γενική εικόνα του μελετώμενου φαινομένου. Χρειάζεται να ξέρεις και τη μορφή της διασποράς, μεγέθη που να μετράνε την κατανομή των τιμών γύρω από τον μέσο όρο. Τέτοια μεγέθη είναι η μέγιστη απόκλιση, η τυπική απόκλιση, ο σταθμισμένος μέσος όρος κ.λπ. Αυτά τα ξεχνάνε οι διάφοροι που κάνουν πολιτική με μέσους όρους –οι παλαιομπακάληδες της πολιτικής εξουσίας, οι ανεπικοινωνήτοι επικοινωνιολόγοι, και οι δημοσιογράφοι της προπαγάνδας, όσοι γενικά

θέλουν να καλύψουν την πνευματική πενία και παχυλή υλικότητά τους με επίχρυσμα ψευδοεπιστημονισμού.

Το ακόμη σπουδαιότερο είναι όμως άλλο. Η στατιστική ανάλυση σου παρέχει, όταν είναι πλήρης, μια γενική εικόνα ενός φαινομένου. Δεν σου λέει όμως από μόνη της τίποτα για τις αιτίες του φαινομένου, τους συστατικούς παράγοντές του, τη δυναμική των εξελίξεων σε αυτό. Δεν σου δίνει την ουσία του φαινομένου. Και συνεπώς δεν σου επιτρέπει αξιόπιστες προβλέψεις.

Καμία στατιστική δεν μπορεί να υποκαταστήσει τον Λόγο του Όντος, τη λογική της τάξης της πραγματικότητας. Δεν μπορεί λοιπόν να έχει λόγο στη χάραξη στρατηγικής, στην πολιτική ως έλλογη κατεύθυνση δράσης σε οποιονδήποτε τομέα. Πολύ περισσότερο στον Πολιτισμό!

Ξαναγυρίζουμε λοιπόν στο ίδιο σημείο: η Πάτρα πάσχει βαρύτατα στο θέμα του Πολιτισμού. Και δεν φταίει η κοινωνία και ο μέσος όρος της για αυτό.

Η πόλη στη διαδρομή της έδειξε δυναμική πάνω από τον μέσο όρο της ΝεοΕλληνικής κατάστασης. Επιχειρηματική δραστηριότητα και οικονομική ανάπτυξη, στενές σχέσεις με τα Ιόνια και την Ιταλία, εμπορική πύλη προς τη Δύση, περιφερειακό κέντρο. Το ανεβασμένο επίπεδο δυναμικού εκφράστηκε πολιτιστικά με ένα μικρό αρχιτεκτονικό θαύμα, τη Νεοκλασσική Πάτρα, και μια αυξημένη καλλιέργεια στη μουσική, το θέατρο, τη ζωγραφική, τον λόγο. Παλαιότερες συλλογές βιβλίων στην Δημοτική Βιβλιοθήκη το δείχνουν επίσης.

Η αντιπαράθεση αυτού του παρελθόντος προς το παρόν είναι καταθλιπτική. . Η υποβάθμιση της πόλης από το ένα μέρος παρακολουθεί την εθνική πολιτιστική υποβάθμιση μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, από το άλλο όμως επιβαρύνει την κατάσταση έτσι ώστε τώρα η Πάτρα να είναι, τουλάχιστον συγκριτικά προς το μέγεθος και τις δυνατότητές της, κάτω από τον μέσο όρο της χώρας.

Αποφασιστικής σημασίας αιτία για την υποβάθμιση είναι η Μεταπολιτευτική Πολιτιστική Πολιτική που εφαρμόστηκε συνολικά με ελάχιστες εξαιρέσεις.

Η πολιτιστική αυτή πολιτική είχε δυο συναρτημένους άξονες.

1/ η πολιτιστική παραγωγή του Δήμου να απευθύνεται στον πληθυσμιακό μέσο όρο.

2/ η ενίσχυση της ιδιωτικής πολιτιστικής παραγωγής να διασπείρεται σε ευρύτατη βάση, χωρίς αξιολογικά κριτήρια.

Και οι δυο αρχές είναι συνταγή αποτυχίας μέσω μιας αυτοτροφοδοτούμενης, συνεχούς υποβάθμισης από το «μέσο» στην μετριότητα και τελικά στο χειρότερο. Και βέβαια σήμερα δρέπουμε τους απεχθείς καρπούς τους.

Ποια είναι η συνταγή επιτυχίας;

Στον Πολιτισμό στοχεύεις στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο.

Γιατί ξέρεις δυο πράγματα. Πρώτον, ότι ο άνθρωπος θέλει με όλη τη δύναμη της ψυχής του «το Ωραίο, το Μεγάλο και τ' Αληθινό». Πάνω απ' όλα και βαθύτερα απ' όλα, ορέγεται την τελειότητα στο κάθε τι. Η εμπιστοσύνη σε αυτή την ενστικτώδη ροπή της ανθρωπίνης ύπαρξης είναι το κλειδί για το θαύμα του κλασσικού, τότε και πάντοτε. (Οι χωρικοί από την Πάρνηθα παρακολουθούσαν Αισχύλο μυρίζοντας σκορδίλα). Θα σε ευγνωμονούν οι μεγάλοι αριθμοί αν ικανοποιήσεις την αδιάρθρωτη ανάγκη τους.

Και δεύτερον, στον Πολιτισμό ιδιαίτερα, η «μόχλευση» του σπουδαίου και υψηλού είναι μέγιστη. Όλοι ενεργοποιούνται δίνοντας τον καλύτερο εαυτό τους, ο καθένας στον δικό του τομέα, αν ζουν και δρουν σε περιβάλλον υψηλής πολιτιστικής στάθμης. Αυτό που λέω «μόχλευση» είναι η «Αναγωγός Δύναμη του Έρωτα» που λέει ο Πλάτωνας. Ο Έρωτας είναι του Κάλλους, με όλες τις έννοιες, προς κάθε τι καλό. Και ο έρωτας τραβάει με ακατάσχετη

δύναμη. Όσο πιο τέλειο είναι κάτι, τόσο δυνατότερα τραβάει. Ασθενές είναι το ατελές. Το υψηλό προκαλεί αυτόματη συλλογική ανακρυστάλλωση μέσω του ενστικτώδους συντονισμού της ανθρώπινης ψυχής προς αυτό.

Οι μωροί μικροί δεν τα καταλαβαίνουν αυτά. Τα λένε θεωρητικολογίες και γραφικότητες και άλλα. Και κυττάνε φυσικά το συμφέρον τους. Που είναι για τα ασήμαντα και μικρά. Και το βαφτίζουν επικοινωνιακή πολιτική ή ιδεολογία του «μεσαίου χώρου» ή άλλες τέτοιες φαιδρές ανοησίες και μαλακότητες.

Να γλυτώσουμε από τους στενούς διαδρόμους και τις μωρές παρέες.

Πρακτικά λοιπόν. Ο Δήμος να κάνει στροφή 180 μοιρών. Να κλείσει εκτός θυρών τις μωρές «παρθένες». Να προσανατολισθεί σταθερά και αμετάκλητα προς την πραγματική αξία, την ατομική και την πολιτιστική. Για να γίνει όντως Μητροπολιτικός πρέπει να στοχεύσει σε δράσεις υψηλού επιπέδου και μεγάλου βεληνεκούς. Αν διαλέξει καλά και το επιτύχει, θα υπάρξει διάχυση προς τα κάτω παντού, ανεβάζοντας το πολιτιστικό επίπεδο της πολύπαθης πόλης. Ειδάλλως η κατάντια θα χειροτερεύει.

Ούτως ή άλλως η σωτηρία της πόλης επαφίεται στο συμφέρον των Δημιουργών!

[Δημοσιεύθηκε στον "ΠΑΤΡΙΝΟ ΤΥΠΟ"]